

»Sejr«, »Niels Juel« og »Tertius« – KFUM-spejdernes både

af Erik A. Lauridsen

KFUM-spejdernes første gruppeleder fortæller her om årene 1984 til 2002, i hvilken periode KFUM-spejderne i Thisted, foruden de traditionelle spejderfærdigheder, også havde sejlsport som integreret led i gruppens arbejde.

Den 18. december 1963 blev afdelingen af KFUM-spejderne i Danmark – Niels Juels Gruppe i Thisted – anerkendt af korpsets hovedkontor i København. Det blev til en levedygtig og engageret enhed, hvis medlemstal stød og roligt voksede år for år.

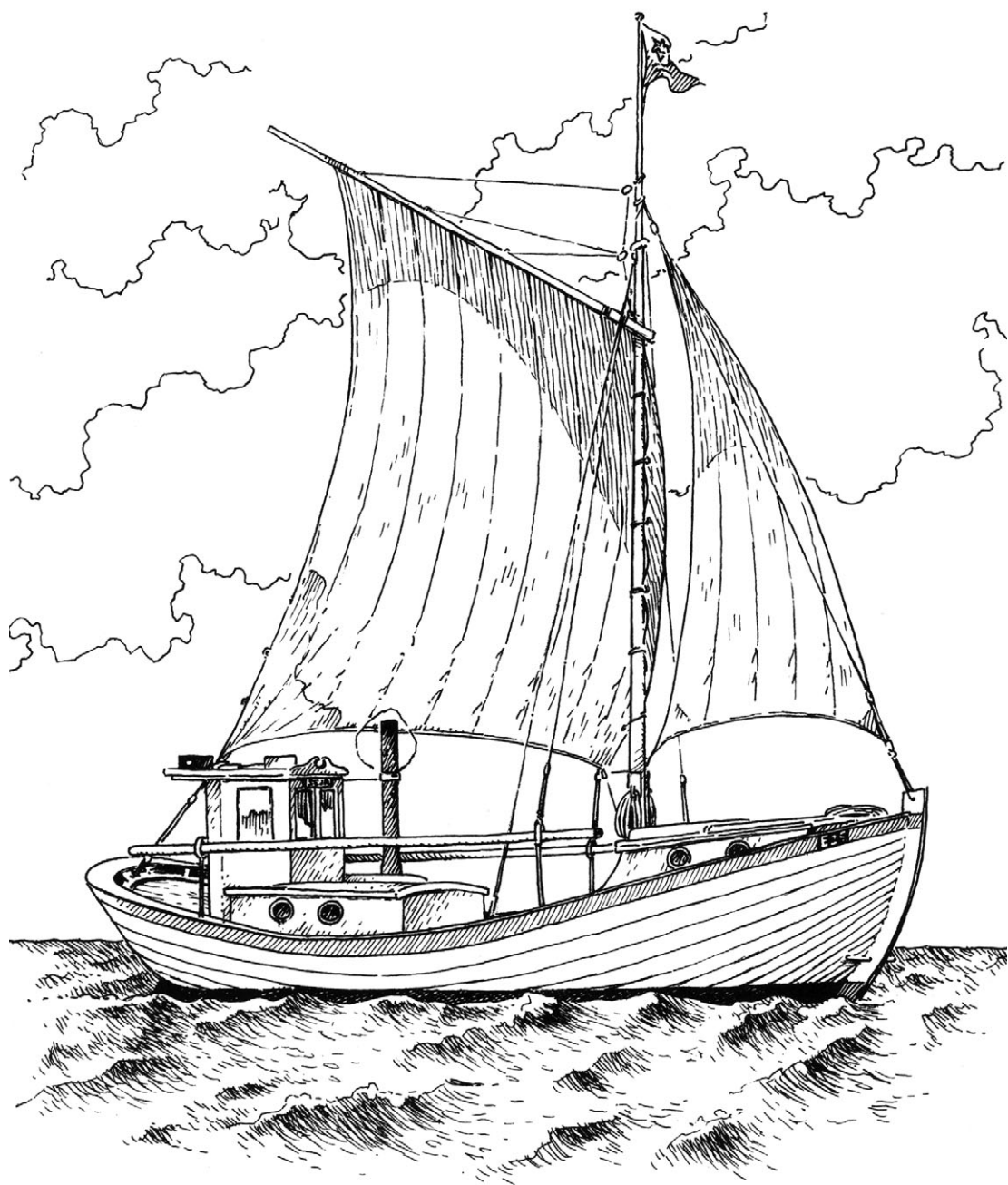
Gruppen kan altså i år fejre 40 års jubilæum, selv om dens historie som sådan ikke skal fortælles her. Én af gruppens stiftere, Erik Lauridsen, havde gennem mange år en idé om, at intet kunne være mere naturligt, når man boede i Thisted, på bredden af Limfjorden, end at KFUM-spejderne også havde nogle aktiviteter til søs. Den 9. april 1984 blev der derfor nedsat et udvalg bestående af Wagner Fonseca, Svend Næsager og Erik Lauridsen, som skulle undersøge mulighederne.

Normalt er det jo mange penge, der tales om, hvis der skal indkøbes både, som en større gruppe kan få glæde af, så man stod over for betydelige økonomiske udfordringer. Men pludselig en dag dukkede muligheden op. En ung etnolog fra København, Thomas Højrup, havde henvendt sig til Thisted Sejlklub, om man ikke her havde mulighed for at tage sig af en gammel kystbåd, som han var ejer af, og fortsat ønskede at bevare for eftertiden i den tilstand og det udseende, som den i øjeblikket havde. Han havde for nuværende ikke selv den fornødne tid til at vedligeholde båden. Fra sejlklubbens side måtte man besvare henvendelsen negativt, da man her

havde nok at gøre med at opretholde det bestående arbejde.

Henvendelsen fra Thomas Højrup kom tilfældigvis Erik Lauridsen for øre, og han syntes, det kunne være en spændende udfordring for Niels Juels Gruppe, hvis man kunne blive »plejeforældre« for denne kystbåd, som han allerede havde set ligge i havnen i Løgstør, fortøjet ved Limfjordsmuseet. På forhånd havde spejderne lavet en aftale med bådebygger Ole Klemme om, at han ville bistå som konsulent, når man fik behov for det. Under et besøg i København mandag den 21. maj 1984 fik Erik Lauridsen en aftale i stand med ejeren Thomas Højrup. KFUM-spejderne skulle kun betale et lille vederlag i årlig leje, men ellers i øvrigt vedligeholde båden, hvorefter man ville kunne påregne at have båden i 10 år, efter hvilket åremål den skulle leveres tilbage i samme stand, som man havde modtaget den. Spejderne kunne til enhver tid tilbagelevere båden til Thomas Højrup, hvis arbejdet med den skulle overstige spejdernes kræfter. Så nu skete der noget.

I foråret 1984 brugte flere spejderledere en del af sommerferien på hver dag i en uges tid at køre til Løgstør, hvor man ved hjælp af knofedt og maling istandsatte båden under kyndig vejledning af Thomas Højrup. Torsdag den 28. juni 1984 blev båden, professionelt bistået af Thomas Højrup og lederen af Limfjordsmuseet Eske Wohlfart, sejlet til

KFUM-spejdernes første båd »Sejr« eller »T 94 Danmark«, som var det oprindelige navn på kystbåden fra 1942, bygget i Klitmøller. Tegning af Hans Toftdahl.

Thisted, og i de kommende år havde KFUM-spejderne stor fornøjelse af den gamle kystbåd, med navnet »Sejr«, som var bygget med åbent styrehus og »jernpind«, som man kaldte rorpinden. Båden var bygget af den navnkundige skibsbygger Peter Chr. Mortensen i Klitmøller i 1942 med navnet »T 94 Danmark«.

»Sejr« var udstyret med en éncylindret Hundestedmotor, som mange spejdere fik lært at betjene. En sådan motor er et helt specielt stykke mekanik, som skal startes ved hjælp af trykluft og en startpatron, som opvarmer et såkaldt glødehoved. Det var simpelthen ikke alle, som nogensinde fik føling med dette at finde det rette tidspunkt, efter at startpatronen var tændt, og man skulle sætte trykluft på cylinderen for at sætte stemplet i gang. Når motoren så sprang i gang, drejede svinghjulet måske den forkerte vej rundt, og nu var det virkelig en kunst at sætte farten på hjulet ned til nul og på rette tidspunkt give ekstra gas, så hjulet svingede den anden vej rundt. Forinden havde man sørget for, at der igen blev pumpet luft på trykbeholderen, så der var noget at gøre godt med, hvis motoren under vendemanøvren skulle gå i stå, og man skulle i gang med at starte på ny.

»Sejr« var naturligvis udstyret med radiogrej, redningsflåde og redningsveste til alle om bord, så sikkerheden blev tilgodeset på behørig måde. Spejdergruppen fastlagde helt sin egen sikkerhedsprocedure, selv om det må siges at være besynderligt, at der ikke fra det offentliges side kræves ganske bestemte regler overholdt. Men der blev altså ikke stillet krav, når det var til helt privat brug, og båden samtidig var på under 20 brt.

I de følgende ca. fire år havde KFUM-spejderne utroligt mange gode oplevelser på Limfjorden med »Sejr«, men kom dog også ud i større farvande. Den største oplevelse med båden var nok toget til Frederikshavn,

hvor man deltog i Korpslejren (landslejren) 1985. Båden blev brugt af mange spejdere i ugens løb, og man var bl.a. på besøg på Hirsholmene.

Selv om »Sejr« var en dejlig og spændende båd, så var præmisserne dog, at der ikke måtte bygges om på den, selv om der blandt spejderne netop var stor lyst til at ændre konstruktionen, bl.a. med indretning af køjepladser. Thomas Højrup ønskede at bevare båden for eftertiden, som den kystbåd den jo var. Herudover kunne man konstatere, at der snart skulle ofres mange penge på vedligehold af »Sejr«. Det gjaldt nyt tag over kahyt og motorrum, nyt dæk, ny kølskinne o.s.v., o.s.v. Da så pludselig muligheden dukkede op for at købe en båd, i forbindelse med ophugningsstøtte fra EF, blev der indkaldt til ekstraordinært grupperådsmøde mandag den 14. marts 1988. Det førte i første omgang ikke til noget, da man ikke rigtigt havde fundet frem til de rette specifikationer for en ny båd.

Men i begyndelsen af juni måned skete der noget igen, efter at man havde været på besøg både i Esbjerg, Struer og Lild Strand. Det var Lars Kollerups båd »Nordvest« på Lild Strand, man nu ville kigge nøjere på. Her fandt man de muligheder, som Niels Juels Gruppe havde søgt efter og måske var i stand til at udnytte. »Nordvest« var også bygget af skibsbygger Peter Chr. Mortensen i Klitmøller. Den var en del nyere end »Sejr«, nemlig fra 1966 og udstyret med en to-cyl. Hundestedmotor, som også skulle startes med startpatron og trykluft. Spejderne mente med tiden at kunne ombygge bådens lastrum til køjerum samt montere ny mast og større sejl. Et lille lukaf var der i forvejen. Den 16. juni 1988 godkendte grupperådet købet af denne spændende båd. Den 17. juni afsluttedes handelen med Lars Kollerup, og »Nordvest« var nu spejdernes for en købssum på 65.000 kr.

I bådens logbog, som stadig findes, har spejderne skrevet en beretning om den minderige tur ned langs vestkysten, da »Nordvest« skulle bringes hjem til Thisted. Der findes i arkiverne også et lydbånd fra turen, som fint beskriver nogle af turens højdepunkter.

Spejdergruppen var i disse år så »bidt« af sejlsport, at man under Ole Klemmes ledelse gik i gang med i Plantagehuset at bygge en jolle, som var tre år undervejs, før den kunne søsættes. Den 5 m lange jolle blev meget smukt bygget og skulle bruges som følgebåd til »Niels Juel«. Jollen blev navngivet »Quintus«, opkaldt efter én af Niels Juels slagskibe, som hed Christianus Quintus. Jollen blev søsat den 20. juni 1990 og nåede altså at blive færdig, så den kunne følge »Niels Juel« på sommerens togt til Holbæk. Det skal her

nævnes, at Ole Klemme aldrig selv har været spejder, men ikke desto mindre har han lagt utallige timers ulønnet arbejde i spejdernes bådprojekter.

KFUM-spejderne havde en idé om, at »Niels Juel« i løbet af nogle år kunne bygges om og rigges til med sejl. Som tiden gik, fandt man dog ud af, at dette var og blev en ret problematisk drøm, (en kystbåd ville aldrig kunne blive til et særlig godt sejlskib), og efter 6 års ejerskab besluttedes det at sælge igen. Da havde »Niels Juel«, som båden var blevet døbt (opkaldt efter søhelten Niels Juel, som spejdergruppen også er opkaldt efter), foretaget mange spændende og dristige togter, bl.a. deltaget i KFUM-spejdernes landslejr ved Holbæk i 1990.

Den 28. juni 1990 var Thisted Dagblad, Radio Thy og mange forældre mødt op på kajen for at ønske »Niels Juel« og dens besæt-

Preben Pedersen i motorrummet på »Niels Juel«. Til højre ses de to motorcylindre med brændstofførslerne. Lige over Prebens venstre arm ses håndtaget, hvormed man sætter trykluft på cylindrene, så stemplerne sættes i gang. Det er smørekassen med de mange rørledninger, man ser i forgrunden.

Bådebygger Ole Klemme hjælper med søsætningen af den nybyggede jolle »Quintus«.

ning en god tur til Holbæk. Besætningen bestod af følgende: *Tine Kaalund, Mette Klemme, Anita Lynggaard, Christina (Diddi) Adolph, Tommy Andersen, Claus Bjørndal, Lars Bjørndal, Per Folmersen, Morten Fonseca, Torben Møller, Søren Thode, Dan Thorup, Kim Thorup og Erik Lauridsen (skipper).*

Ingen, som var med på dette togt, glemmer de pragtfulde oplevelser, hvor man på udturen lagde ruten omkring Anholt med et par dages oplevelser her, samt igen hjemturen, som blev meget barsk med modvind og kuling over Kattegat. Man måtte gå ind i læ under Udbyhøj, hvor besætningen ankrede op for overnatning, inden det næste dag gik videre op langs kysten og ind i Limfjorden.

Det var på sin vis med vemod, at spejderne skilte sig af med »Niels Juel«, men de ønskede sig altså nye udfordringer. Båden blev solgt til en fiskeskipper på Djursland. At man derefter

fik en retssag på halsen, er en helt anden historie. Den nye ejer mente, han havde købt en vare, der ikke svarede til det aftalte. Efter en 5 års dræbende retssag vandt spejderne 100%, men det var, som vi siger her i Vestjylland, lidt »træls«. Sagens akter kan studeres på Lokalhistorisk arkiv i Thisted.

»Tertius« kommer på banen

Spejderne så på gamle sejlbåde i Københavns havn, i Roskilde og flere andre steder. Man havde stadig hjælp fra den erfarne lystsejler Ole Klemme fra Thisted, som også var bådebygger og som havde været gruppens rådgiver gennem alle årene.

En dag i efteråret 1991 blev så båden »Siesta« fundet i Marselisborg Marina, og spejderne var bare solgte. Her var båden, som kunne tilgodese alle ønsker og behov. Ejerne var et 5 mands bådelaug med Hans Brink i

Fortøjningerne kastes – og »Niels Juel« stævner ud på sin længste tur – deltagelsen i KFUM-spejdernes landslejr i Holbæk i 1990. Skipper holder øje med det forreste »spring«.

spidsen, men de så sig ikke længere i stand til at klare arbejdet med vedligehold og i det hele taget at få båden i vandet, da man havde fået en del familiemæssige forpligtelser. Efter en del forhandlinger faldt alt på plads, og lørdag den 21. december 1991 kunne båden køres til Thisted på blokvogn.

Båden blev døbt »Tertius«, naturligvis også opkaldt efter ét af Niels Juels slagskibe i Køge Bugt, som havde navnet »Tertius Fredericus«, og i denne båd blev alle drømme opfyldt.

Niels Juels Gruppe havde fået husly til »Tertius« i Den gamle Jernhandel på Strandvejen. Hallerne her ejedes af advokat Ole Wagner, Aalborg, som havde udlejet dem til Hanstholm Fiskemelsfabrik. Da man ikke herfra havde brug for al pladsen, fik spej-

derne med stor velvilje fra direktør Freddy Frost lov til at rykke ind på den ledige plads, som var til rådighed i adskillige år. Det var herligt at kunne arbejde inden døre, hvilket der nu var mulighed for. Alt træværk i båden blev i løbet af vinteren gjort i stand.

Den stillede store krav til spejderne, både hvad vedligehold og bemanning angik, og gennem årene har rigtig mange unge brugt mange timer på at gøre »Tertius« klar til den nye sæson, med vedligehold og rengøring, slibning og maling. »Tertius« er bygget i Norge, nærmere betegnet i Asger ved Oslo, på Johan Ankers skibsværft i 1907. Den blev bygget i mahogni og lærk på eg og var den største og ældste sejlbad i Thisted.

Forinden »Tertius« stævnede ud i fjorden første gang, udskiftedes i løbet af vinteren

Glade spejdere ved rælingen på »Niels Juel«. Det er fra venstre: Anita Lynggaard, Søren Thode Jensen, Rasmus Thode Jensen, Morten Fonseca, Dan Thorup, Kim Thorup, Tommy Andersen og Per Folmersen.

den gamle benzinmotor med en ny diesel 34 HK Mitzubitzi, som ikke var nær så farlig som benzinmotoren.

»Tertius« blev søsat 7. maj 1992 af Peter Thomsen, Ræhr, ansat hos entreprenør Evan Andersen, Hanstholm, som var i besiddelse af en kæmpestor kran. I de følgende mange år påtog Peter sig både at søsætte »Tertius« i foråret og tage den af vandet igen i efteråret.

Fra dens færden gennem årene ligger adskillige beretninger i spejdernes arkiver, og i det følgende skal blot beskrives nogle få karakteristiske oplevelser, som »Tertius« i tidens løb har givet anledning til. Samtidig skal man holde sig for øje, at KFUM-spejdergruppen i Thisted var en ganske almindelig spejdergruppe under KFUM-spejderne i Danmark. Allerede da »Sejr« kom ind i billedet i 1984,

fik gruppen en søspejderafdeling, som havde sin egen ledergruppe med ansvar overfor gruppeledelsen. Adskillige spejdere blev uddannet og kunne herefter tage ansvaret som skippere, både hvad angik duelighedsprøven i sejlads, men også med praktisk kendskab til spejdernes egen båd.

Fra »Admiralen« august 1992

(»Admiralen« er spejdernes lokale kvartalsblad).

I weekenden den 21.-23. august var vi 7 seniorer og rovere, der var på Livø i vor dejlige sejlbåd »Tertius«.

Fredag kl. ca. 16 var alle deltagerne mødt op: (Anita »k'er«, Christine, Morten og Jacob),

foruden skipperne Per og Michael samt under-
tegnede.

Knap var vi stået ud af Thisted Havn, sat
sejlene og vendt stævnen mod Livø, før Per åb-
nede for 2 liter is, som vi forsøgte at sætte til
livs. Nemt var det ikke, når vi midt i det hele
også skulle vende, så kursen blev rigtig i mod-
vinden.

Vi nåede velbeholdne, om end lidt våde,
frem til Livø ved 21-tiden, hvor vi uden så
mange dikkedarer krøb i poserne efter fortjent
at have fortæret de medbragte madpakker.

Lørdag blev vi vækket af havnefogeden, der
ville have havneafgift, hvorefter vi spiste et so-
lidt morgenmåltid. Programmet for dagen var,
at vi skulle more os med vandski og windsur-
fing, samt rengøre dækket på »Tertius«. Det
første blev desværre ikke til så meget, da vejret
drillede, men hen under aften prøvede både Per
og Morten windsurferen – i øvrigt uden den
store succes – i den ret friske vind. I stedet fik vi
rigtig gjort dækket rent, foruden at vi gik en
tur rundt på øen, hvor alle fik at vide, at de
skulle finde en lille gren med form som en stor
fiskekrog. Krogen skulle bruges til aftensmaden,
som viste sig at være fondue med både pølser,
kødboller og mørbradstykker. – En rigtig læk-
ker og luksuriøs middag.

Aftenen gik med hygge, opvask og en lille
vandkamp med nogle børn fra én af nabo-bå-
dene. Ved 22-tiden gik starten til et natorien-
teringsløb, som viste sig at blive ekstra besværlig-
gjort ved, at postindtegningerne forsvandt fra
kortet. Alle nåede dog tilbage til »Tertius« i god
behold – nogle dog med flere rifter end andre.

Om søndagen pakkede vi sammen, så gum-
mibåd, påhængsmotor, surfbrædt o.s.v. lå sur-
ret godt fast på dækket, til den våde og blæ-
sende sejltur tilbage til Thisted – igen med vin-
den imod.

Vi ankom til Thisted midt på eftermiddag-
en, efter en ualmindelig hyggelig og god tur
med gode kammerater. Synd og for dårligt, at

ikke flere af de 40 indbudte tog imod tilbudet,
for det var sæsonens sidste »søweekend«.

På »Tertius'« vegne

Peter Thode Jensen

Fra logbogen 1. aug. 1993

Spejdere på vej hjem fra et sommertogt til
Samsø 1993:

Vi sejlede fra Aalborg kl. 10.00 om formid-
dagen. Vinden var lige imod. Så det blev en tur
for motor – der er jo ikke meget plads at krydse
på. Peter og Dorthe skulle til Løgstør, så derfor
sejlede vi i dag – det ville ellers have været
bedre at vente til mandag.

Det blev en lang tur, vi kunne ikke sejle
mere end 3-4 knob, til tider var vi nede på 2
knob. Det blæste kraftigt fra vest.

Endelig nåede vi Aggersund-broen. Klokker
var næsten 17, da vi gik under broen, lidt efter
gik motoren i stå på grund af brændstofman-
gel. Heldigvis havde vi sat krydsfokken, så vi
krydsede for fokken til Løgstør.

Skipper Per Folmersen

Fra logbogen vinteren 93/94

»Fra efteråret 93 til sommeren 95 var »Tertius«
ikke i vandet. Vi havde konstateret, at båden
tog temmelig meget vand ind, så nu skulle sa-
gen undersøges til bunds. Dette resulterede i en
meget kraftig istandsættelse, som bådebygger
Ole Klemme påtog sig ansvaret for. Da en del
af klædningen blev taget af, åbenbares
mange skader på såvel stævn som klædning.
Der var simpelt hen brud på stævnen – en del
af klædningen var rådden og røstjernene var
rustne. Mange ledere gjorde i disse år et meget
stort frivilligt og ulønnet arbejde under Oles
ledelse. Det resulterede i en meget flot båd, som
kunne søsættes i sommeren 1995«.

En jomfruelig sejlads

Niels Juels Gruppens »Tertius« kvitterer efter to lange år: Hun holder tæt! Mandag eftermiddag kunne en lille gruppe vedholdende søspejdere i KFUM-spejdernes Niels Juels Gruppe i Thisted ånde lettet op. »Tertius« holdt tæt og kvitterede efter to års reparationer med en fin jomfruelig sejlads ud på bredningen i høj sol og frisk blæst.

Thisted Dagblad fik æren af at være med på turen, og undertegnede (landkrabbe!) mødte op i lystbådehavnen med blokken under armen og en blafrende sommerfugl i maven. Lykkeligt uvidende om, at det faktisk var den allerførste sejlads, siden efteråret 1993, hvor »Tertius« blev halet på land, fordi hun tog vand ind. Og lykkeligt uvidende om, at mandskabet stort set heller ikke har været ude at sejle de sidste to år.

Det gik først op for mig midt ude på Thisted Bredning. Men da skipper Michael Frøkjær, Morten Fonseca, Per Folmersen, Line Sandal, Jacob Håning og søspejdernes leder gennem mange år, Erik Lauridsens øjne tindrede over igen at være på vandet, ja så var der ligesom ingen grund til at bekymre sig. Når man først har lært at sejle, så glemmer man det ikke igen, forsikrede besætningen. Der var da heller ingen tvivl at spore, om og hvornår der skulle hales eller slækkes på storsejl og fok, når Michael Frøkjær kommanderede en vending til ære for fotografen.

Da skipper Frøkjær overlod rorpinden til Deres udsendte – ja, så valgte jeg trygt at tro, at det var et udtryk for kontrol over situationen og ikke letsind.

Efterhånden forlod sommerfuglen maven og fløj mig til hovedet, for hvor var det herligt at glide af sted udover vandet. Ikke

svært at forstå, at man kan blive stærkt bidt af det.

På kryds i danske farvande

Nu venter der omsider søspejderne en perlerække af oplevelser til søs. Sommeren igennem krydser »Tertius« med skiftende besætninger rundt i danske farvande.

I denne weekend er de på togt til Middelfart, hvor de sammen med andre sejlene KFUM-spejdere er til søtræf, en tur på i alt 14 dage. Korpset råder efterhånden over en flåde på omkring 12 både, helt fra joller og op til »Tertius«' størrelse, og hun er blandt de største.

Efter sommerferien drager søspejderne ud tre aftener om ugen, hvor onsdagene er afsat til kapsejlads.

Den sidste weekend i oktober afslutter sejl-sæsonen med »Jamboree On the Air«, et verdensomspændende radiotræf for alle spejdere. Ligesom humlebien flyver, selv om den »ikke kan«, deltager »Tertius« og har gjort det før med held. Derefter skal »Tertius« overvintre på land, og så er det tid til almindeligt vedligeholdelsesarbejde.

Vil kapre nyt mandskab

Det har kostet søspejderne medlemmer, at »Tertius« har ligget på land så længe. Den stædige kerne af 10 seniorer, der fik hjælp af bådebygger Ole Klemme til at restaurere hende, skal nu ud og kapre nye søspejdere, både piger og drenge.

Selv om de er en integreret del af den store »Niels Juels Gruppe«, kan man godt være med alene som søspejder. »Tertius« har god køjeplads til syv og et ottende besætningsmedlem kan sagtens klemmes ind. – Men der er bestemt ikke plads til fine fornemmelser her. Til gengæld lærer vi hinanden utrolig godt at kende, når vi er nødt til

Efter den store reparation er »Tertius« klar til at blive søsat.

at være så tæt sammen, fortæller Jacob Haaning og Per Folmersen.

Stævnen var knækket

Ingen af spejderne havde drømt om, at der skulle gå to år, før »Tertius« atter kom ud at sejle, da de halede hende på land i 1993.

Men da de fik åbnet forenden, viste det sig, at stævnet var knækket. Faktisk er hele stævnen frem til masten udskiftet. »Tertius« har fået nye egetræslaminerede spanter, selve stævnen er af massivt egetræ, også en del af »Tertius«'s klædning er udskiftet med nyt lærketræ. »Tertius« er bygget i 1907 af en berømt norsk konstruktør, Johan Anker på et værft i Asker udenfor Oslo. Hun er 42 fod lang, vejer 12 ton, og masten er 18 m høj. I 1960 blev hun i det tidligere Berlingske Aften (nu Weekendavisen) kaldt for Øresunds hurtigste båd under navnet »Siesta«.

På prøvesejladsen skød hun en fart på 6-7 knob (10-12 km/t) og op til 9-10 knob, når det gik hurtigst.

Den oprindelige aptering var lavet af det smukkeste mahognitræ, som skibsbyggeren Johan Anker allerede få år efter byggeriet sagde, ikke længere kunne skaffes for penge. Det er ikke længere muligt at bruge alt det gamle mahogni til apteringen, som endnu ikke er helt færdig.

»Tertius« er stadig en smuk båd, og overalt er der lagt kærlighed i arbejdet helt ned i detaljen. Michael Frøkjær har f.eks. selv smedet røstjernet, som stagene (stålwirer, der holder masten fast) er fastgjort til. Bådebygger Ole Klemme har på frivillig basis hjulpet søspejderne med restaureringen, hvor ingen tør tælle arbejdstimer, og alene materialerne løber op i ca. 25.000,- kr.

Efter en times tid på fjorden med snak om tidligere togter, forventninger til de kommende og glæden over, at »Tertius« glider tæt, let og ubesværet gennem vandet, som var de to år blot en ubetydelig parentes, kommanderede skipper Frøkjær skuden hjemad mod Thisted.

Inge Ramsing

Fra logbogen sommeren 1995

Vi var på vej til Fyn for at deltage i »Søtræf« med deltagelse af KFUM-spejdere fra hele landet. Michael var egentlig skipper på den første del af togtet, men måtte forlade os allerede i Ålborg for at deltage i et bryllup, han skulle så træffe os igen i Grenå. Deltagerne på denne første del af togtet var, foruden Skipper, Line Sandal, Børge Nygård, Jacob Haaning, Tommy Andersen og undertegnede. Det gode skib »Tertius« skar flot ud fra Limfjorden ved Hals, for at lægge et langt kryds ud over Kattegat. Der var ikke meget vind, men vi holdt en acceptabel fart (ca. 4 knob), tågen tætnede til omkring os. Efterhånden var vi kommet så langt fra land, at der var langt imellem mågerne. Pludselig, mens Jacob sad ved roret, og vi andre sad i cockpittet, kom der et tydeligt udmattet flyvende objekt ud af tågen. Det var tydeligt, at denne skabning var lettet, da den fik øje på den flydende ø »Tertius«, kursen blev korrigeret, så den pegede direkte mod agterdækket, hvor der var god plads. Det blev hurtigt tydeligt, at det var en due, som havde tænkt sig at blive vores »papegøje«, det så vi på måden, den fløj, selv om den nærmest landede på Kattegat mellem hvert vingeslag, men hver gang fik den akkurat samlet nok kræfter til »endnu et sidste slag«. De sidste meter var sandsynligvis de længste i denne dues liv. Endelig var den bare et par meter fra båden, og da den kom over rælingen, forventede vi, at den skulle lægge an til landing, men den slog i stedet et sidste sving, og i stedet for at sætte sig på agterdækket, satte den sig på styrmandens nye Helly Hansen kasket. Styrmand Jacob var ikke helt sikker på, at det var en god ide, at den skulle sidde der, men vi fik ham beroliget og overtalt til at sidde i ro, til vi havde fået foreviget hændelsen. Fuglen blev taget godt vare på af hele besætningen med Line i spidsen, den fik sin helt egen papkasse, hvor den sad og hyggede sig

og kom til kræfter, til vi sent om aftenen anløb Grenå (efter en grundstødning, men det er en helt anden historie, som vi hurtigt kan få nok af). I Grenå blev vores kære due sat op på dækket, hvor den sad stille og roligt til næste morgen, og et par timer efter solopgang sagde den farvel og lettede.

Efter morgenmaden satte vi kursen sydover mod en vig nær Middelfart, hvor vi slog os sammen med de andre søtræf-deltagere. Efter endt træf fortsatte turen syd om Fyn, tæt forbi den ene af de næsten færdige Storebælts pyloner, før vi svingede ind til Korsør for at besøge Storebæltsmuseet. Mange flere kursændringer blev gjort, før vi returnerede til Thisted.

Morten Fonseca

Fra logbogen juli/august 1996

Fredag den 28.-7. kl. 5.00 stod 90 % af besætningen af sted med kurs mod Sønderborg. Skipper blev senere samlet op i Hals ved 17-tiden. Efter aftensmaden blev kursen sat sydpå.

Sejlene blev sat, men snart taget ned igen til fordel for motoren. Kl. 04.55 kom vinden, men desværre fra syd med 5-8 m/s, så efter en times kryds blev der holdt afstemning ombord – vi gik i havn i Grenå, besætningen var ved at blive søsyge.

Søvn og morgenmad gjorde godt. Om eftermiddagen lagde vinden sig, og vi fortsatte igen for motor helt til Fredericia, hvor vi desværre måtte efterlade Kasper søndag morgen kl. 6.00.

Frisk vand, diesel og mere mad, hvorefter turen fortsatte gennem Lillebælt, hvor vi satte sejl, og på kryds mod Åbenrå.

Søndag kl. 14.00 første mål på rejsen. Mødet med vores »kolleger« spejderbåden »Lilli Zingel«, Hellerup. Den eneste spejderbåd, der kan give os kamp til strengen.

Efter en shopping-tur i byen (det blev vist til en is), satte vi spileren og sejlede til Dyvig

En stolt besætning – lige før en aftenur med »Tertius« på Thisted Bredning. Fra venstre: Erik Nielsen, Tommy Andersen, Morten Fonseca, Jacob Haaning, Ole Klemme, Børge Nygaard, Per Folmersen og Erik Lauridsen.

(Nordals), hvor alle andre spejderbåde ventede for at ankomme til Sønderborglejren i armada.

Da vi ankom til lejren, mødte vi første problem, spejderbroen, som specielt var lavet til søaktivitet, var alt for kort, max. vanddybde 1,4 m (vi stikker 2,25 m), den var lavet til meginjoller.

Heldige som vi var, lå lystbådehavnen ikke langt væk, og der var varmt bad og rigtigt toilet. På lejren virkede »Tertius«, som aktivitetsbåd, hvor vi alle i aktivitetsperioderne sejlede med skiftende besætninger. Onsdag og torsdag aften var der søhike, hvor vi begge aftener sejlede ud til Dyvig.

Landslejren sluttede tirsdag og halvdelen af mønstrede. Men tilbage var vi Lene, Jacob, en gæst fra Århus og undertegnede.

Vi sejlede nordpå, men da vinden var hård og klokken mange, nåede vi kun til Assens. Om onsdagen var der igen megen vind imod, så turen blev kort og vi nåede kun til Middelfart – hvor gæsten fra Århus afmønstrede.

Torsdag var en god dag, hvor vinden var svag SW, så vi satte alle sejlene, og vi sejlede helt op til Grenå. Fredag blæste det igen – desværre fra NW, og vi måtte krydse op gennem Kattegat for at nå til Hals kl. 21.00. Her blev Lene byttet med Morten.

Lørdag blæste det igen. Denne gang fra vest, og endnu engang måtte vi krydse. Vi nåede Limfjordsbroen kl. 13.00. Her sprang Morten og Jacob i land efter OL-menu fra Mc. Donald.

I Nibe bredning tog vi sejlene ned og sejlede til Løgstør for motor. Her ventede Per med jordbær, is og kaffe. Søndag blæste det 15–18 m/s fra vest, så vi efterlod båden i Løgstør, hvorefter turen gik hjem i bil.

Tirsdag aften gav Per aftensmad, og en ny frisk besætning kunne omkring midnat endelig lægge båden til i Thisted Havn. Efter 550 sømil eller ca. 1000 km uden grundstødninger eller andre uheld.

Deltagerne på sommertogtet: Per, Jacob, Kasper, Lasse, Line, Lene, Morten og Michael.

*På skippers vegne
Michael Frøkjær*

Ny hal til »Tertius«

I 1996 var KFUM-spejderne klar over, at tiden var ved at rinde ud med hensyn til at vinteropbevare »Tertius« i Den gamle Jernhandel. Det viste sig imidlertid, at flere var interesserede i at bygge yderligere en hal i sejlklubbens regi på havnen, og spejderne

meldte sig også som interesserede. Det blev til fire interessenter, som gerne ville bygge, og det endte med, at spejderne tegnede sig for to femtedele af den nye hal.

Hallen blev bygget ved frivillig arbejdskraft fra såvel spejderne som de tre andre interessenter, og det endte op med en virkelig førsteklases hal med gode faciliteter. Hallen stod færdig til indflytning i 1998, og nu havde KFUM-spejderne virkelig gode opbevaringsmuligheder for »Tertius« i vinterperioden.

Desværre randt tiden nu i det hele taget meget hurtigt ud for søspejderprojektet, færre og færre meldte sig under fanerne for at blive uddannet til skipper.

I efteråret 2002 solgtes de to anparter i hallen til de tre øvrige interessenter, som i henhold til kontrakten havde forkøbsret.

Efterskrift

I de seneste år havde det ikke længere været muligt at tiltrække unge, som var interesserede i sejlsport kombineret med spejdersport, så KFUM-spejderne var nødt til at afhænde skibet, selv om det for »de gamle« var med blødende hjerte. Spejderne havde i mange år haft nogle uvurderlige oplevelser.

Kr. Himmelfartsdag – torsdag den 9. maj 2002, fem år før bådens 100 års fødselsdag – blev »Tertius« hentet i Thisted Havn af en ung 4-mands besætning fra Norge. »Tertius« var blevet solgt til Marius Sørli Borg, Lyngør.

I situationen var KFUM-spejderne lykkelige for, at båden nu igen kom »hjem« til Norge, hvor den var blevet bygget, i forvisning om, at de unge nordmænd ville bevare den for eftertiden.

Marius sendte efter hjemkomsten efterfølgende mail til os:

14/5 2002

Takk for sist!

Vi hadde en meget fin tur til Norge, og båten fungerte meget bra. Jeg er kjempe fornøyd!

Turen gikk til Løgstør første dagen, og etter mye motvind og motor, kom vi til Hals på fredagen. Der slappet vi av med en god middag og drikke, for deretter å gå tidlig til sengs. Lørd-

gen var vindstille slik at vi gikk motor nesten til Skagen, og vi var i ferd med å gå inn i Skagen havn, da plutselig vinden kom og vi satte seil mot Norge. Det ble en nydelig nattseilas med (endelig) god vind og solnedgang man skal lete lenge etter... og vi suste av gårde i 8 knop.

Alt fungerer fint, og båten er bare nydelig, så hva mer kan man si.. dette blir en god sommer!

Et par spørsmål har jeg: Toilettet får vi ikke til å spyle med vann. Altså man får spylt, bare

Data og ejerforhold for »Tertius«

– gjennom dens snart 100-årige historie

9 m R båd. Lærk på eg – 42 fod – indrettet med 7 køjepladser samt kabyds og opholdsrum – redningsudstyr til 10 personer. Indenbords Mitzubitzi dieselmotor (34 hk) – 4,3 ton jernkøl – 18 m høj mast. »Tertius« er udstyret med storsejl, genua, fok, stormfok og spiler.

1906-07: Bygget som 10 sejllængder yacht af konstruktør Johan Anker på værftet Anker og Jensen, Asker, 30 km syd for Oslo (nedbrændt 1910). Bygget efter bestilling af grosserer Charles Olsen, som døbte den »Suzanne« og hjemførte den til Danmark i maj 1907.

1907: »Suzanne« blev i løbet af vinteren solgt til major Klingenberg, Oslo, der efter nogle års forløb solgte den til grosserer Bernhard Krog, Stavanger, der døbte den »Pan II«.

1927: »Pan II« købtes af tømrermester H. A. Larsen, som igen hjemførte den til Danmark og gav den navnet »Symra« – hos ham blev båden forkælet i 25 år – var Øresunds hurtigste båd.

1952: »Symra« blev solgt til fabrikant H. Bødtcher-Hansen og fik navnet »Sunray«.

1953: »Sunray« solgtes til civilingeniør R. A. Larsen, som døbte den »Siesta«, og den var herefter hjemmehørende i Rungsted.

Senere overtog sønnen civilingeniør Jens Larsen ansvaret for båden, som havde skiftende opholdssteder i Københavnsområdet og i Sønderborg.

1986: »Siesta« solgtes til et fem mand stort sejlerlaug i Århus med Hans Brink som teknisk ansvarshavende.

1991: »Siesta« bliver købt af KFUM-spejderne, Niels Juels Gruppe i Thisted, med Erik A. Lauridsen som ansvarshavende. KFUM-spejderne døber båden »Tertius« efter én af søhelten Niels Juels slagskibe, som bar navnet »Tertius Fredericus«.

2002: »Tertius« bliver solgt til Marius Sørli Borg, Lyngør, Norge. Sammen med tre kammerater sejlede han »Tertius« hjem til Lyngør i dagene fra Kr. Himmelfartsdag torsdag den 9. maj til søndag den 12. maj 2002. Båden har nu igen fået det oprindelige navn »Suzanne«.